

04.09.2026

Maa- ja metsätalousvaliokunta
Eduskunta

Maa- ja metsätalousvaliokunta perjantai 04.09.2026 klo 09.00 / E 73/2025 vp

Asia: Asiantuntijapyyntö/ EJ 2/2026 vp, jatkokirjelmä - E 73/2025 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto sekä ehdotukset vuosia 2028-2034 koskevaksi EU:n monivuotiseksi rahoituskehykseksi

LAUSUNTO

Suomen Kylät ry kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa. Järjestömme esittää kantoinaan seuraavaa:

Rahoituksen kokonaistaso

Kuten eduskunnan käsittelyssä olevassa maaseutupoliittisessa selonteossa todetaan, suomalaisilla maaseuduilla on merkittävä potentiaali hyvinvoinnin, talouden ja kokonaisturvallisuuden vahvistamisessa. Suomen Kylät ry painottaa, että maaseutujen merkitys sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden, kestävän kehityksen ja kilpailukyyn, turvallisuuden ja varautumisen sekä taloudellisten tavoitteiden näkökulmista on keskeinen. Viittaamme tällä mm. biotalouteen, uusiutuvaan energiaan, matkailuun, ruokaturvaan ja huoltovarmuuteen sekä luonnonvaratalouteen ja eläviin paikallisiin yhteisöihin.

Suomen Kylät ry painottaa, että maaseudun kehittämistarpeiden luonne on viime vuosina muuttunut ja tarve maaseuturahoitukselle on kasvanut merkittävästi. Aiempien maaseudun elinkeino- ja infrastruktuurikysymysten rinnalle ovat nousseet kysymykset palvelujen saavutettavuudesta, ikääntymisestä, digitalisaatiosta, energiasta ja liikenteestä sekä asumisen haasteet. Maaseudun infran sekä sen yhteisöjen ja yritysten toimivuus sekä suorituskyky ratkaisevat myös kaupunkien kokonaisturvallisuutta. Suomen pinta-alasta 95 % on maaseutua ja 68 % harvaan asuttuja alueita. Maaseutualueilla asuu vakituisesti 1,5 milj. suomalaista, ja jopa 2,4–2,9 milj. suomalaista kausiluonteisesti. Maa- ja metsätalouden ulkopuolisten yritysten toimipaikoista 30 % sijaitsee maaseuduilla.

Järjestömme korostaa toimintakykyisten ja elinvoimaisten maaseutualueiden ja paikallisyhteisöjen merkitystä maaseudun elinkeinotoiminnan, kokonaisturvallisuuden, suomalaisten sujuvan arjen sekä alueiden perus- ja akuuttiresilienssin varmistamiseksi. Järjestömme toteaa, että em. seikat on kriittisen tärkeää tunnistaa Suomen NRPP-kokonaisuudessa.

Nykyiset EU-ohjelmat ovat mahdollistaneet aluekehityksen ja maaseutujen kehittämisen. Maaseudun kehittäminen on ollut laaja-alaista. Maaseuturahoituksen välinein on voitu kehittää yrityksiä, vahvistaa yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia sekä parantaa ympäristön turvallisuutta, viihtyisyyttä sekä infrastruktuuria, josta keskeisenä esimerkkinä laajakaistainvestoinnit. Vaikuttavuustutkimukset osoittavat, että maaseuturahoituksella on myönteisiä vaikutuksia maaseudun työllisyyteen ja aluetalouteen. Ohjelma-arviointien mukaan paikalliset maaseudun kehittämistoimet Suomessa ovat olleet vaikuttavia.

Valtioneuvosto on päättänyt kevään 2026 kehysriihessä, että paikallisen varautumisen Kylävara-toimintamalli vakiinnutetaan kansalliseksi suositukseksi ja paikallisten yhteisöjen varautumista vahvistetaan koko maassa. Budjettiriihessä 1.9.2026 hallitus myönsi miljoonan euron lisärahoituksen paikallisen yhteisöllisen varautumisen vahvistamiseen ympäri Suomen, mikä mahdollistaa tämän pitkäjänteisen työn käynnistämisen. Työ on neuvontaa, ohjausta, kouluttamista ja verkostojen rakentamista. Yhteisöllisen varautumisen paikallisten ja alueellisten verkostojen toimintaa kehitetään alueellisesti tällä rahoituskaudella myös maaseuturahoituksen voimin. Kylävara-toimintamallin jalkauttamisen edetessä paikalliset toimijat, kylät ja yhdistykset tarvitsevat taloudellista tukea myös erilaisten hankintojen, investointien ja muiden konkreettisten toimien toteuttamiseen, esimerkkeinä aggregaatit, kyläradiot ja sydäniskurit. Leader-toiminnan ja -rahoituksen jatkuminen myös tulevilla EU-rahoituskaudella on turvattava kaikkialla Suomessa myös kokonaisturvallisuuden näkökulmat huomioiden.

Suomen kannassa rahoituksen kokonaistasosta todetaan, että on välttämätöntä löytää taso, joka ei kasvattaisi Suomen jäsenmaksujen taakkaa kohtuuttomasti, mutta mahdollistaisi keskeiset painotukset ja merkittävimmät saannot, kuten maatalouden rahoituksen. **Suomen Kylät ry korostaa, että keskeinen saanto on myös maaseuturahoitus.** Monialainen yrittäjyys, toimivat lähipalvelut ja aktiiviset ja toimintakykyiset yhteisöt luovat vakaan toimintaympäristön koko ruokaketjun toimijoille. Täten **Suomen Kylät esittää seuraavaa lisäystä maaseuturahoituksen turvaamiseksi perusmuistion sivulle 3:**

... ja turvaisi merkittävimpiä saantojamme, kuten maatalous- ja maaseuturahoituksen

Suomen Kylät painottaa, että Suomen on tarkasteltava EU:n tulevan rahoituskauden kokonaistasoa riittävän kunnianhimoisesti, huomioiden maamme kasvavat kehittämistarpeet. Korkeamman kokonaistason tarkastelu toisi joustavuutta neuvotteluihin ja turvaisi paremman maaseutusaannon.

Yhteisölähtöinen paikallinen kehittäminen eli CLLD/LEADER- toimintatapa, on olemassa oleva toimiva ja vaikuttava rakenne, joka kattaa 99 prosenttia Suomen alueista, mukaan lukien seutukaupungit, alle 30 000 asukkaan kaupungit ja suurten kaupunkien maaseutualueet. Malli on yli 30 vuotta koeteltu, jatkuvasti uudistunut ja osoittanut vaikuttavuutensa.

Toimintatapaan sisäänrakennettu kumppanuus kuntien, paikallisten asukkaiden, yhdistysten ja yritysten kanssa mahdollistaa oikein kohdentuvat ja maaseutuja uudistavat toimet, muun muassa varautumiseen, yrittäjyyden uudistamiseen sekä osallisuuden ja demokratian vahvistamiseen.

Toimintatapaa on mahdollista kehittää ja hyödyntää nykyistä laajemmin vastaamaan tunnistettuihin tarpeisiin ja vauhdittamaan kansallisia ja EU:n tavoitteita. CLLD/LEADER jatkuu osana CAP-kokonaisuutta pakollisena uudella rahoituskaudella. **Tämän lisäksi laaja-alainen ja maantieteellisesti kattava CLLD/Leader on rakennettava keskeiseksi osaksi koko kansallista kumppanuusohjelmaa.**

Leader-rahoitus on tunnustettu maaseutukuntien tärkeimmäksi kehittämisen välineeksi koko Suomessa. Sen kustannustehokkuus on EU-rahoitusvälineiden korkein, koska se sitouttaa suuria määriä vapaaehtoistyötä ja yksityistä rahoitusta mukaan kehittämiseen ja investointeihin. Yksi EU-euro nelinkertaistuu toiminnan ja vapaaehtoistyön kautta. Leader-toiminta mobilisoi vaikuttavat määrät yksityistä ja yritysten rahoitusta miljoonaluokan paikallisiin investointeihin.

Leader-toiminnan tuloksena Suomeen syntyy vuosittain yli tuhat uutta yritystä, lukuisia työpaikkoja sekä kaikkia suomalaisia hyödyttäviä ulkoilureittejä, liikuntapaikkoja, uusia energiaratkaisuja ja vesistökunnostuksia. Tulosten aikaansaamia muutoksia ovat esimerkiksi yhteisöllisyyden ja osallisuuden kasvu (sosiaalinen pääoma), kriisinkestävyysparantuminen, varautumistason nousu, terveyshyödyt, palveluiden ja yrittäjyyden uudistuminen sekä vihreän siirtymän edistäminen paikallisesti. Leader-rahoitus on kansalaisille kaikkein saavutettavin EU-rahoitusväline.

Valtioneuvosto on linjannut kantanaan NRP- ja CAP-asetusehdotusten kirjelmässä eduskunnalle, että sen tavoitteena on, että yhteisölähtöinen paikallinen kehittäminen, ml. Leader-toiminta, jatkuisi pääpiirteissään nykyisen kaltaisena.

Komissio esittää, että jäsenmaiden tulisi osoittaa NRP-suunnitelmissaan vähintään 10 % rahoitusosuus maaseutualueiden kehittämiseen (nk. Rural Target). Tällä hetkellä näyttää todennäköiseltä, että maaseutualueille kohdistuvan Leader-toiminnan rahoitus tulevalla rahoituskaudella kuuluisi edellä mainitun RT 10 %:n sisälle. **Suomen Kylät painottaa vahvasti, että Suomen on hyödynnettävä maaseututavoite täysimääräisesti, huomioiden, että vähimmäistasoa on tarvittaessa nostettava. On ehdottoman tärkeää varmistaa, että maaseututavoitteeseen kansallisesti määriteltävät toimet kohdistuvat oikeasti maaseutualueille.**

Suomen Kylät esittää Suomen kannan tarkistamista asiassa seuraavasti:

Suomi pitää hyödyllisenä maaseutualueiden parempaa seurantaa **ja sen varmistamista, että maaseutualueille kohdistuvat toimet turvataan maaseututavoitteen määrittelyllä** (nk. Rural Target). **Suomen on hyödynnettävä maaseututavoite täysimääräisesti, huomioiden, että vähimmäistasoa on tarvittaessa nostettava. Suomi korostaa jäsenmaiden oman maaseutualueiden määrittelyn tärkeyttä.**

Suomen Kylät pitää kannatettavana vaihtoehtoa, että nk. maatalouden korvamerkittyä osuutta kasvatettaisiin ensisijaisesti rahoituskehyksen otsakkeen 1 sisällä. Tämänhetkisen tiedon valossa NRP-rahaston nk. vapaan rahoitusosuuden allokaation taso on siihen kohdistuviin tarpeisiin nähden riittämätön, puhumattakaan, että siihen kohdistettaisiin siirtoja maatalouden tulotukiin.

Maaseutualueiden määrittely

Suomen Kylät kannattaa vahvasti jäsenmaiden omaa maaseutualueiden määrittelyä. EU:n maaseutumaisimpana maana tämä on Suomelle ratkaisevan tärkeää. Suomen maaseutumäärittelyn tulisi tukea paikkaperusteista maaseudun kehittämistä, ja vastaavasti EU-tason maaseutumäärittelyn tulee olla laava, jotta se mahdollistaa hyvän kansallisen maaseutumääritelmän käytön.

Joustovarot

Suomen Kylät pitää erittäin tärkeänä, että Leader-toiminnan ja koko alueellisen maaseudun kehittämisen jatkuvuus turvataan ilman rahoituskatkosta, mikäli uuden rahoituskauden toimeenpano viivästyy, ja edessä on siirtymäkausi. Vaikkakaan muistiossa ei joustovarojen mahdollisella hyödyntämisellä heti ohjelmakauden alussa viitatakaan siirtymäkauden rahoitusjärjestelyyn, olisi Suomen kannan tarkistuksessa hyvä mainita asiasta.

Erityiskysymyksistä

Suomen Kylät tukee vahvasti esitystä kiinnittää erityistä huomiota Suomen ainutlaatuihin asemaan itäisenä ulkorajavaltiona. **Suomen Kylät pitää ehdottoman tärkeänä pohjoisten harvaan asuttujen alueiden NSPA- erityisrahoituksen turvaamista, liittymissopimuksen mukaisesti.**

Lopuksi Suomen Kylät toteaa, että jatkotoimissa tulee tarkastella valtioneuvoston maaseutupoliittisen selonteon tuottamaa tietopohjaa ja strategisia linjauksia. Jatkovalmistelussa tulisi varmistaa, että selonteon tavoitteet maaseudun elinvoiman, kestävyys siirtymän, kokonaisturvallisuuden, osallisuuden ja paikkaperustaisen kehittämisen vahvistamisesta huomioidaan kumppanuussuunnitelmassa, sillä niillä on kansallisia vaikutuksia. Valmistelussa on kriittisen tärkeää tunnistaa olemassa olevat maaseudun rakenteet ja erityispiirteet, mikä on paikkaperustaisen lähestymistavan lisäarvo. Alueellinen tarkastelu olisi ulotettava siinä käytettyä hallinnollista rakennetta syvemmälle, ulottuen kunta- ja paikallistasolle asti. Tämä korostuu erityisesti maaseutuvaltaisessa Suomessa.

Kunnioittaen

Suomen Kylät ry

Suvi Louhelainen
Toiminnanjohtaja

Heli Walls
Leader-työn kehittämispäällikkö